

AD 51/26

LIMITE

CONF-MD 12

ÜHINEMISDOKUMENT

Teema: EUROOPA LIIDU ÜHINE SEISUKOHT
— 6. teemaplokk: „Välissuhted“

ÜHINEMISLÄBIRÄÄKIMISED

Moldova Vabariik

ELi ÜHINE SEISUKOHT

(pärast Moldova Vabariigi läbirääkimisseisukoha AD 39/26 CONF-MD 10 esitamist)

Läbirääkimiste teemaplokk: 6

Välissuhted

Sealhulgas 30. peatükk „Välissuhted“ ja 31. peatükk „Välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitika“

EUROOPA LIIDU ÜHINE SEISUKOHT

Käesolev Euroopa Liidu seisukoht põhineb Moldovaga peetava ühinemiskonverentsi jaoks kujundatud üldisel seisukohal (AD 11/24 CONF-MD 2) ning selle suhtes kohaldatakse eelkõige järgmisi nimetatud üldises seisukohas heaks kiidetud läbirääkimispõhimõtteid:

- Moldova või ELi poolt konkreetse läbirääkimispeatüki suhtes väljendatud arvamus ei mõjuta mingil viisil seisukohta, mis võidakse võtta teiste peatükkide suhtes;
- läbirääkimiste käigus konkreetsete peatükkide osas saavutatud kokkuleppeid, isegi osalisi kokkuleppeid, ei saa pidada lõplikeks, kuni on saavutatud üldine kokkulepe kõigi peatükkide osas;

ning samuti läbirääkimisraamistiku punktides 5, 12, 42, 49, 50, 51 ja 52 sätestatud nõudeid.

EL innustab Moldovat jätkama oma õigusaktide vastavusse viimist ELi *acquis*'ga ning viimase tõhusat rakendamist ja jõustamist ning üldiselt töötama juba enne ühinemist välja ELi poliitikameetmete ja vahenditega võimalikult sarnased poliitikameetmed ja vahendid.

EL märgib, et oma seisukohas AD 39/26 CONF-MD 10 aktsepteerib Moldova 6. teemaplokki käsitlevat 8. juulil 2026 kehtinud ELi *acquis*'d ning on valmis seda rakendama Euroopa Liiduga ühinemise kuupäeval.

1. 30. peatükk – Välissuhted

EL märgib, et Moldova on viinud oma õigusaktid **ühise kaubanduspoliitika** valdkonnas osaliselt vastavusse ELi *acquis*'ga. EL eeldab, et Moldova suurendab oma haldussuutlikkust tagamaks, et tema rahvusvahelised lepingud viiakse vastavusse ELi *acquis*'ga ning et ühinemiskuupäevaks kohaldatakse tõhusalt kõiki vahetult kohaldatavaid ELi õigusakte ELi ühise kaubanduspoliitika valdkonnas. EL võtab teadmiseks Moldova võetud kohustuse saavutada ühinemiskuupäevaks ühise kaubanduspoliitika raames mitme- ja kahepoolses kontekstis kooskõla ELi seisukohtadega. EL kutsub Moldovat üles tegema jätkuvalt tihedat koostööd Euroopa Komisjoniga seoses kõigi ühinemiseelsel perioodil kaubanduspoliitikas tehtavate muudatustega ning ühinema ELi poliitika ja seisukohtadega kolmandate riikide suhtes ja rahvusvahelistes organisatsioonides, sealhulgas kõigil Maailma Kaubandusorganisatsioonis peetavatel läbirääkimistel.

EL rõhutab, et Moldova vastutab selle eest, et ühinemise ajaks oleksid riigi kõik **rahvusvahelised lepingud**, eelkõige kõik kaubandusalased lepingud ja kahepoolsed investeerimislepingud Moldova ja kolmandate riikide vahel kooskõlas *acquis*'ga. EL tuletab meelde, et Moldovalt nõutakse kõigi olemasolevate Moldova ja kolmandate riikide vaheliste kahepoolsete lepingute lõpetamist ning kõigi muude Moldova sõlmitud rahvusvaheliste lepingute lõpetamist, mis ei ole kooskõlas ELi liikmesusest tulenevate kohustustega ja eelkõige ELi ainupädevusega ühises kaubanduspoliitikas. EL jälgib tähelepanelikult Moldova jõupingutusi selles valdkonnas.

EL toonitab, kui tähtis on, et Moldova denonsseeriks ühinemiskuupäevaks kõik oma vabakaubanduslepingud tervikuna ning tagaks, et kõik kaubandust, investeeringuid ja majanduskoostööd käsitlevad lepingud ning muud asjaomased lepingud viiakse *acquis*'ga kooskõlla. Moldoval palutakse hoida ELi kursis kolmandate riikidega peetavate asjaomaste läbirääkimiste sisuga ning kooskõlastada kõik sellised läbirääkimised tihedalt komisjoniga. EL rõhutab, kui oluline on, et Moldova tagaks selle, et iga uus kaubandusalane leping, mille Moldova sõlmib kolmanda riigiga alates praegusest hetkest kuni ühinemiskuupäevani, sisaldaks sätet, mis võimaldab Moldoval lepingu enne ühinemist lõpetada, ilma et ELil tuleks maksta mingit kompensatsiooni. EL märgib, et Moldova peab alates ühinemiskuupäevast kohaldama ELi ühist tollitariifistikku kõigi toodete suhtes ja ELi kaubanduse liberaliseerimise norme teenuste puhul.

EL võtab teadmiseks Moldova õigusaktide vastavusseviimise ELi *acquis*'ga **kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli** vallas. EL eeldab, et Moldova parandab oma haldussuutlikkust ja töötajate ettevalmistust, et kohaldada ühinemise hetkest tõhusalt selles valdkonnas kehtivaid ELi norme. EL rõhutab samuti, kui oluline on, et Moldova jätkaks kahesuguse kasutusega kaupade riikliku kontrolliloetelu korrapärasest ajakohastamist kooskõlas viimase loeteluga, mis on esitatud muudetud määruse (EL) 2021/821 I lisas. EL võtab teadmiseks Moldova jätkuvad jõupingutused ühineda **Wassenaari kokkuleppega**, mis võib hõlbustada ettevalmistusi kahesuguse kasutusega kaupu käsitleva *acquis*' rakendamiseks, ning kutsub Moldovat üles ühinemise viivitamata lõpule viima. Samuti kutsub EL Moldovat üles tagama oma varajase ühinemise tuumatarneriikide grupiga (NSG) ja raketitehnoloogia kontrollirežiimiga (MTCR). Lisaks kutsutakse Moldovat üles kaaluma võimalust toetada Austraalia gruppi, mis oleks positiivne samm tema õigusaktide ELi *acquis*'ga vastavusse viimisel ja Austraalia grupi liikmeks saamise suunas.

Samuti peab Moldova kohaldama ELi norme riiklikult toetatava ekspordikrediidi kohta ja tagama ühinemisel ELi kaubanduse kaitsemeetmete tõhusa jõustamise.

EL märgib, et olemas on riiklik õigusakt, mis reguleerib **välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid** Moldovas, ning tervitab Moldova võetud kohustust jätkata oma õigusaktide vastavusse viimist ELi õigusnormidega selles valdkonnas, saavutades vastavuse 2026. aasta lõpuks. EL rõhutab, kui oluline on, et Moldova viiks oma õigusaktid vastavusse välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid käsitleva määruse (EL) 2019/452 sätetega, sealhulgas muudetud määruse sätetega, kui see vastu võetakse.

EL märgib, et **välispoliitika vahendite** valdkonnas ei ole Moldova **Kimberley protsessi** osaline. Lisaks märgib EL, et alates ELiga ühinemise kuupäevast hakkab Moldova Kimberley protsessis automaatselt osalema. Seetõttu kutsub EL Moldovat üles jätkama ettevalmistusi, sealhulgas õigusaktide vastavusse viimist, et tagada alates ühinemiskuupäevast Kimberley protsessi reguleerivate normide kohaldamine. EL võtab teadmiseks, et Moldova ei ole viinud oma õigusakte vastavusse **piinamisvastast** tegevust käsitleva ELi *acquis*'ga. EL rõhutab, kui oluline on, et Moldova viiks oma õigusaktid täielikult vastavusse piinamisvastast tegevust käsitleva määrusega (EL) 2019/125, ning tuleb meelde, et ühinemise korral tuleb tagada normide tõhus jõustamine.

EL märgib, et **välispoliitika** valdkonnas on Moldova pühendunud ELi poliitikale ja põhimõtetele, millest juhinevad tema rahvusvahelised partnerlused. EL innustab Moldovat looma kooskõlas ELi poliitika ja põhimõtetega rahvusvahelist koostööd ja arengupoliitikat käsitleva õigusraamistiku, sealhulgas tugevdama haldussuutlikkust.

EL märgib, et **humanitaarabipoliitika** valdkonnas on Moldova pühendunud ELi poliitikale ja põhimõtetele, millest humanitaarabi andmisel juhindutakse. ELile teeb heameelt, et Moldova lõi hiljuti õigusraamistiku, mis hõlmab kolmandatele riikidele antava humanitaarabi poliitikat kooskõlas ELi poliitika ja põhimõtetega.

EL märgib, et seoses **korruptsioonivastase võitlusega välissuhetes** on Moldoval olemas õigusraamistik ja riiklik strateegia korruptsioonivastaseks võitluseks. EL ootab, et Moldova tõhustaks korruptsioonivastast võitlust korruptsioonivastaste meetmete, sealhulgas ennetusmeetmete ja teadlikkuse suurendamise meetmete tõhusa ja järjepideva jõustamise kaudu.

2. 31. peatükk – Välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitika

EL väljendab heameelt selle üle, et oma välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitikas juhindub Moldova strateegilisest valikust saada ELi liikmeks ja kajastab seda valikut.

EL märgib, et seoses ettevalmistustega ELi ÜVJP tõhusaks ja õigeaegseks rakendamiseks on Moldova **institutsioonide ja otsustusprotsessi** osas graafikus. EL innustab Moldovat suurendama oma institutsioonilist suutlikkust selles valdkonnas.

EL rõhutab oma ulatuslikku **poliitilist dialoogi** Moldovaga, mis kajastab Moldovaga ÜVJP ja ÜJKP valdkonnas tehtava koostöö ulatust ja sügavust. EL võtab teadmiseks Moldova kindla pühendumuse edendada oma ELi liikmeks saamise protsessi strateegilise ja ennetava välispoliitika kaudu. EL võtab teadmiseks Moldova korrapärase poliitilise dialoogi mitme kolmanda partneriga ja nende teavitamise ning [...] Moldova aktiivse rolli piirkonnas ja piirkondlikes algatustes/formaatides, võttes ELi väärtuste ja välispoliitiliste huvidega kooskõlas olevaid seisukohti. Vastusena Venemaa agressioonisõjale Ukraina vastu on Moldova väljendanud oma tugevat toetust Ukraina suveräänsusele, sõltumatusele ja territoriaalsele terviklikkusele.

Ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) osas märgib EL, et 2024. aastaks oli Moldova saavutanud kõrge esindaja poolt ELi nimel tehtud avaldustega ja piiravaid meetmeid käsitlevate nõukogu otsustega ühinemise määra 91%. EL kutsub Moldovat tungivalt üles astuma täiendavaid konkreetseid samme, et saavutada ühinemiskuupäevaks täielik 100%line ühinemine kõrge esindaja poolt ELi nimel tehtud avaldustega ja piiravaid meetmeid käsitlevate nõukogu otsustega kooskõlas kõigi riikide suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtetega.

EL võtab teadmiseks, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse **piiravaid meetmeid** käsitleva ELi *acquis*'ga. EL ootab, et Moldova saavutaks ühinemiskoopäevaks täieliku vastavuse kõigi ELi sanktsioonirežiimidega. EL võtab teadmiseks ametivõimude jõupingutused piiravate meetmete rakendamist käsitlevate õigusaktide ja mehhanismide vastavusse viimiseks ELi *acquis*'ga. EL kutsub Moldovat üles jätkama oma sanktsioonide rakendamise raamistiku tugevdamist kooskõlas ELi *acquis*'ga.

EL võtab teadmiseks Moldova pühendumuse toetada meetmeid ja tegevusi, mida EL on **konfliktide ennetamise** eesmärgil rakendanud, ning neis osaleda, sealhulgas luues riikliku varajase hoiatamise mehhanismi. EL kutsub Moldovat üles viima oma konfliktide ennetamise õigus- ja tehnilise raamistiku veelgi enam vastavusse ELi *acquis*'ga, vähendama veelgi lõhet varajase hoiatamise ja varajaste meetmete vahel, tagades, et konfliktide ennetamise meetmete puhul lähtutakse analüüsist integreeritud viisil. Seoses **leviku tõkestamisega** märgib EL, et Moldova toetab desarmeerimise, relvastuskontrolli ja leviku tõkestamise alaseid ELi eesmäärke ning on valmis nendega seotud *acquis*' vastu võtma ja seda rakendama. EL võtab teadmiseks, et Moldova on kõigi peamiste massihävitusrelvade leviku tõkestamist käsitlevate ning ka tavarelvade valdkonna rahvusvaheliste lepingute osalisriik. EL rõhutab, et oluline on ühinemine ELi seisukohtadega erinevatel rahvusvahelistel massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja relvastuskontrolli foorumitel, mis on ELi oluline prioriteet.

EL võtab teadmiseks, et Moldova töötab välja spetsiaalset riiklikku poliitikadokumenti **väike- ja kergrelvade** kohta ning rakendusstruktuuri, ning innustab Moldovat jätkama oma jõupingutusi ja võtma riikliku poliitikadokumendi vastu võimalikult kiiresti, kasutades ära olemasolevat ELi rahalist toetust. EL innustab Moldovat võtma vastu väike- ja kergrelvi käsitleva riikliku poliitikadokumendi, mis põhineb ebaseaduslike tulirelvade ning väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona vastast võitlust käsitlevas ELi strateegias esitatud põhimõtetel.

Seoses **rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava koostööga** märgib EL, et Moldova on aktiivne liige rohkem kui 90 rahvusvahelises organisatsioonis, sealhulgas sellistes võtmetähtsusega institutsioonides nagu ÜRO, Euroopa Nõukogu ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon. EL võtab ka teadmiseks asjaolu, et Moldova on 1. jaanuaril 2011 jõustunud Rooma statuudi osalisriik. EL märgib, et Moldova ühineb järjepidevalt ELi seisukohtadega rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja kontekstis, näidates oma pühendumust reeglitel põhinevale rahvusvahelisele korrale. EL innustab Moldovat jätkama jõupingutusi oma kohustuste täitmiseks ja erinevate rahvusvaheliste organite soovitude rakendamiseks.

EL võtab rahuloluga teadmiseks Moldova proaktiivse osalemise **rahvusvahelistel inimõiguste foorumitel**, eelkõige süstemaatilise toetuse ELi prioriteetidele ja meetmetele ÜROs, Euroopa Nõukogus ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonis ning nendega ühinemise. EL tervitab Moldova võetud kohustust jätkata oma inimõiguste valdkonna prioriteetide vastavusse viimist ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskavaga ning soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskavaga (GAP III).

EL märgib, et ELi ja Moldova vaheline salastatud teabe kaitse leping on kehtinud alates 2018. aastast. EL märgib samuti, et sellele salastatud teabe kaitse lepingule järgnes rakenduskokkulepe, mis jõustus 26. jaanuaril 2021. EL märgib, et Moldova on väljendanud valmisolekut jätkata oma õigusaktide vastavusse viimist ELi julgeolekumeetmetega ning tegeleb oma institutsioonilise suutlikkuse tugevdamisega ja töötab välja täiendavaid seadusandlikke, füüsilisi ja tehnilisi meetmeid. EL rõhutab, et Moldova peab enne ühinemist saavutama vastavuse nende normidega, et tagada salastatud teabe turvaline elektrooniline vahetamine.

EL võtab teadmiseks Moldova uue riikliku julgeolekustrateegia ja riikliku kaitsestrateegia, milles võetakse arvesse nii praegust ohukonteksti kui ka asjaomaseid kontseptuaalseid lähenemisviise **hübriidohtudega** võitlemiseks, pöörates suuremat tähelepanu integreeritud ja kogu valitsemissektorit hõlmavale lähenemisviisile. EL kutsub Moldovat üles rakendama meetmeid ja tegema rohkem selleks, et jõupingutusi valitsusasutuste ja valdkondade vahel struktuurselt koordineerida. EL innustab Moldovat olema jätkuvalt otsusekindel, et tegeleda tõhusalt **välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumistega**, sealhulgas desinformatsiooniga, ning võtma meetmeid ühiskonna vastupanuvõime suurendamiseks selliste infomanipulatsioonide ja sekkumiste ning muude hübriidohtude suhtes. Võttes arvesse Venemaa sekkumise intensiivsust, innustab EL Moldovat pidevalt kohandama vahendeid välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastu võitlemiseks, sealhulgas selliste infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastase ELi meetmekogumi rakendamise kaudu ja võttes edaspidi vastu digiteenuste määрусega kooskõlas oleva õigusakti.

EL võtab teadmiseks Moldova jõupingutused oma kaitsesektori reformimisel ja ajakohastamisel, pannes suuremat rõhku Euroopa Liidu julgeoleku- ja kaitsestruktuuri integreerumisele. Sellega seoses **tugevdab** Moldova Euroopa rahutagamisrahastu kaudu **oma sõjalist kaitsevõimet**.

EL tervitab tihedamat koostööd Moldovaga **julgeoleku- ja kaitseküsimustes**, sealhulgas ELi ja Moldova julgeoleku- ja kaitsepartnerluse (mittesiduv lepe) allkirjastamist 2024. aasta mais, millega loodi platvorm tõhustatud dialoogiks ja koostööks ning seeläbi tugevdatakse suutlikkust julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas, kajastades mõlema poole üha tihenevat dialoogi ja koostööd.

EL võtab teadmiseks Moldova panuse ELi kriisiohjemiesisioonidesse ja operatsioonidesse **ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika** (ÜJKP) raames, eelkõige operatsiooni EUFOR Althea Bosnias ja Hertsegoviinas ning operatsiooni EUTM Somalia. EL võtab samuti teadmiseks Moldova varasemad panused operatsiooni EUTM Mali ja Kesk-Aafrika Vabariigis läbi viidavasse operatsiooni EUTM RCA.

EL võtab teadmiseks Moldova huvi osaleda **alalise struktureeritud koostöö** (PESCO) projektides. EL kutsub Moldovat üles jätkama jõupingutusi, et asjaomastes PESCO projektides tulevikus osaleda. Liikmesriikide juhitava raamistikuna hindavad selliseid taotlusi kõigepealt vastavate projektide osalised.

EL märgib, et seoses **korruptsioonivastase võitlusega välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitikas** on Moldova nendes valdkondades kehtestanud korruptsioonivastase võitluse õigusraamistiku. EL ootab, et Moldova tõhustaks korruptsioonivastast võitlust korruptsioonivastaste meetmete, sealhulgas ennetusmeetmete ja teadlikkuse suurendamise meetmete tõhusa ja järjepideva jõustamise ning institutsioonidevahelise koordineerimise tõhustamise kaudu asjaomaste korruptsioonivastaste organite vahel.

* * *

Võttes arvesse ettevalmistuste hetkeseisu ja eeldades, et Moldova peab oma õigusaktide järgmiste peatükkidega hõlmatud ELi *acquis*'ga vastavusse viimiseks ja ELi *acquis*' rakendamiseks jätkama edusammude tegemist, märgib EL, et käesoleva peatüki võib sulgeda üksnes ajutiselt pärast seda, kui EL on leidnud, et on täidetud järgmised kriteeriumid.

30. peatükk – Välissuhted

- Moldova tegeleb jätkuvalt oma õigusraamistiku vastavusse viimisega kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli käsitleva muudetud määruse (EL) 2021/821 sätetega ja välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid käsitleva muudetud määruse (EL) 2019/452 sätetega ning viib oma õigusraamistiku vastavusse piinamisvastast tegevust käsitleva määruse (EL) 2019/125 sätetega.
- Moldova esitab komisjonile tegevuskava koos oma rahvusvaheliste lepingute põhjaliku loeteluga, et viia need lepingud *acquis*'ga vastavusse alates ühinemiskuupäevast.

31. peatükk – Välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitika

- Moldova võttis 2025. aastal vastu ebaseaduslike tulirelvade ning väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona vastast võitlust käsitlevas ELi strateegias esitatud põhimõtetele tugineva riikliku poliitikadokumendi väike- ja kergrelvade kohta, milles kirjeldatakse riiklike ametiasutuste kohustuste ulatust ja võetavaid meetmeid, ning teeb konkreetseid edusamme selle dokumendi rakendamisel.

Õigusaktide ELi *acquis*'ga vastavusse viimisel ja ELi *acquis*' rakendamisel tehtud edusammude jälgimine jätkub kogu läbirääkimisperioodi jooksul. EL rõhutab, et pöörab erilist tähelepanu kõikide eespool nimetatud konkreetsete teemade jälgimisele, et tagada Moldova haldussuutlikkus ja võime viia lõpule oma õigusaktide vastavusse viimine liidu *acquis*'ga kõikides käesolevas teemaplokis käsitletavates valdkondades ning täiendavad edusammud rakendamisel ja jõustamisel. Erilist tähelepanu on vaja pöörata käesoleva teemaploki peatükkide ja teiste läbirääkimispeatükkide vahelistele seostele. Moldova õigusaktide vastavust ELi *acquis*'le ning ELi *acquis*' rakendamise alast suutlikkust saab lõplikult hinnata alles läbirääkimiste hilisemas etapis.

Kõiki eeltoodud kaalutlusi silmas pidades peab konverents sobival ajal käesoleva teemaploki juurde tagasi pöörduma.

Lisaks tuletab EL meelde, et ajavahemikul 8. juulist 2026 kuni läbirääkimiste lõpuleviimiseni võidakse ELis vastu võtta uusi õigusakte.